

KZS - FCI

KINOLOŠKAZVEZASLOVENIJE

Zapoge 3 D, SI-1217 Vodice, Slovenija
info@kinoloska.si, www.kinoloska.si

NAVODILA ZA PROGRAME NIŽJIH STOPENJ

Navodila je pripravila Komisija za šolanje pri KZS
in jih je 7.2.2024 korespondenčno sprejel Delni zbor sodnikov za delo
ter začnejo veljati s 15.2.2025

Kazalo vsebine

Splošne okrajšave	3
Veljavnost.....	3
Splošno	3
Izpitna in tekmovalna sezona.....	3
Organizacija izpitov in tekmovanj / vodja prireditve (VP).....	3
Administrativno vodenje prireditve.....	4
Delovna knjižica.....	4
Obvezno škodno zavarovanje.....	5
Cepljenja.....	5
Nadzor nad prireditvami.....	5
Razglasitev rezultatov, podelitev nagrad.....	5
Sodnik.....	5
Udeleženci izpita/tekmovanja.....	6
Obveznost nošenja ovratnice/povodca.....	7
Prekinitev zaradi bolezni/poškodbe.....	8
Obveznost nošenja nagobčnika.....	8
Pogoji za udeležbo na preizkušnjah.....	8
Preizkus značaja.....	8
Agresivnost.....	9
Izvajanje kontrole identitete.....	9
Diskvalifikacija.....	9
Druga določila.....	9
Posebne določbe.....	9
Izpit za psa spremljevalca IPS A	10
Splošne določbe.....	10
Izpit za psa spremljevalca IPS B-BH	13
Strokovni izpit za vodnika psa spremljevalca.....	13
Splošne določbe.....	13
Preizkus obnašanja v urbanem okolju.....	19

Splošne okrajšave

FCI	= Federation Cinologique International	VP	= vodja prireditve
KZS	= Kinološka zveza Slovenije (zveza)	V	= vodnik psa
KzŠ	= Komisija za šolanje	SP	= slušno povelje
SD	= sodnik za ocenjevanje dela		

Veljavnost

Navodila je pripravila Komisija za šolanje pri KZS in jih je potrdil Delni zbor sodnikov za delo. Veljati pričnejo s 15.2.2025 in nadomeščajo vsa dosedanja **Navodila za programe nižjih stopenj**, ki so veljala do sedaj.

Ta navodila veljajo za vse članice KZS. Vse prireditve s preizkusi za športne šolane pse, ki potekajo v Republiki Sloveniji po programih IPS A in IPS BH/VT. Izpiti in tekmovanja se morajo ravnati skladno s temi navodili. Poleg tega se morajo vse navedene prireditve izvajati skladno s predpisi o zaščiti živali.

Splošno

Vsi izpiti in tekmovanja morajo glede same izvedbe in vedenja vseh udeležencev temeljiti na športnih načelih. Predpisi teh navodil so zavezujoči za vse udeležence prireditev. Vsi udeleženci morajo izpolniti enake zahteve. Izpiti in tekmovanja so javnega značaja, kraj in začetek prireditev morata biti objavljena javno za vse člane.

Izpiti in tekmovanja morajo ustrezati kompletnim izpitnim stopnjam, ali posameznim kompletnim disciplinam posamezne izpitne stopnje. Vendar pa velja, da je izpit opravljen le, če je v okviru posamezne prireditve uspešno opravljen kompleten program posamezne izpitne stopnje.

Izpitna in tekmovalna sezona

Izpiti in tekmovanja morajo biti potrjeni s strani Komisije za prireditve, kot to predpisujejo Strokovni pravilniki KZS. Izpite in tekmovanja je mogoče prirejati skozi vse leto, če to dopuščajo vremenske razmere ter če pri tem nista ogrožena varnost in zdravje ljudi in živali. V nasprotnem primeru se izpitov oz. tekmovanja ne izvaja. Odločitev o izvedbi sprejme uradujoči sodnik.

Izpiti in tekmovanja se lahko organizirajo ob sobotah, nedeljah in praznikih. Izpite in tekmoavnja je mogoče organizirati tudi ob petkih popoldan in zvečer in ob dnevih pred dela prostim dnevom-praznikom.

Organizator mora omogočiti razsvetljavo, ki omogoča normalno delo. Praviloma se izpite in tekmovanja organizira na društvenem vadišču, lahko pa tudi na drugem za to primernem prostoru, vendar mora organizator o tem obvestiti KzŠ. V obeh primerih je potrebno upoštevati določbe tega navodila o predpisanih dimenzijah prostorov za opravljanje izpita/tekmovanja.

Organizacija izpitov in tekmovanj / vodja prireditve (VP)

Članice KZS delujejo po načelu javnosti, kar pomeni da so vse prireditve javne. Termini in kraj opravljanja izpitov morajo biti objavljeni (spletna aplikacija, spletna stran KzŠ in /ali KZS).

Izpitnike je potrebno prijaviti **5 dni** pred izvedbo v spletno aplikacijo. Prijava tekmovalcev pa je odvisna od roka prijave. Članice lahko izvedejo tudi izredne izpite, ki jih je potrebno prijaviti (preko spletne aplikacije) vsaj **10 dni** pred izvedbo. Cena izrednih izpitov je za 100% večja. Izpit lahko opravlja tudi oseba, ki ni članica društva, ki je član KZS. V tem primeru se ji izpit zaračuna dvojno.

Za veljavno izvedbo izpitov se morata izpita udeležiti vsaj dva kandidata. Za veljaven IPS BH/VT izpit je v takem primeru potrebno zagotoviti vse pogoje za izvedbo preizkusa v urbanem okolju.

Za organizacijski del izpita/tekmovanja je odgovoren vodja prireditve. Opraviti in nadzorovati mora vsa potrebna dela za pripravo in izvedbo izpita/tekmovanja. Zagotoviti mora pravilen potek izpita/tekmovanja ter biti ves čas poteka prireditve na razpolago sodniku.

Vodja prireditve tako na prireditvi, kjer opravlja to funkcijo, ne sme voditi psa, ali prevzeti kakršne koli druge funkcije. Med njegove naloge med drugim spada naslednje:

- Pridobiti mora vsa potrebna dovoljenja za izvedbo prireditve.
- Dati mora na razpolago ustrezno, strokovno usposobljeno osebje, npr. skupino oseb itn.
- Zagotoviti mora vse zahtevane rekvizite v skladu z Izpitnim pravilnikom.
- Pripravljene mora imeti delovne knjižice, rodovnike, dokazila o cepljenju.
- Pripraviti mora vso potrebno dokumentacijo, kot so ocenjevalni listi in katalogi, soglasje za mladoletne osebe...

VP mora najmanj tri dni pred prireditvijo sporočiti sodniku kraj in uro začetka prireditve, opis poti do prireditvenega prostora, vrsto izpitov in število psov, ki bodo izpite opravljali. Če te svoje obveznosti ne opravi, ima sodnik pravico, da od sojenja odstopi.

V primeru odpovedi mora organizator izpitov/tekmovanja obvestiti KzŠ in sodnika 7 dni pred rokom prireditve.

Pred začetkom prireditve mora VP sodniku predložiti dovoljenje za prireditev v skladu s trenutno veljavno zakonodajo.

Vodja prireditve mora sodnika opozoriti na morebitno izključitev tekmovalca v primeru nešportnega obnašanja ali kršitve zakona o zaščiti živali tudi, če se to ni zgodilo med samim izvajanjem discipline in sodnik ni bil s tem seznanjen. Vodja prireditve mora sodnika obvestiti o zadevi in nato skupaj sprejmeta končno odločitev.

Administrativno vodenje prireditve

Organizator izpita/tekmovanja za prijavo prireditve/rezervacijo termina in administrativno vodenje poteka izpita/tekmovanja uporablja spletno aplikacijo KzŠ. Aplikacija mora zagotoviti rezervacijo termina, prijavo izpita/tekmovanja, pripravo vseh dokumentov potrebnih za izvedbo prireditve in shranjevanje vse dokumentacije povezane s prireditvami.

Delovna knjižica

Zagotoviti je treba, da je za posameznega psa izdana le ena delovna knjižica. Delovno knjižico izda KzŠ po prvem opravljenem izpitu. Sodnik mora rezultat izpita/tekmovanja v vsakem primeru vpisati v delovno knjižico in po želji vodnika, lastnika tudi v drug uradni dokument KZS.

Tujim državljanom, ki izpite opravljajo v Republiki Sloveniji se rezultat izpita/tekmovanja vpiše v delovno knjižico, ki mu jo je izdala matična organizacija, ali po želji vodnika/lastnika tudi v drug uradni dokument njegove matične organizacije, ki mora biti članica FCI. Tujim državljanom se slovenske delovne knjižice ne izdajajo.

Od dne ko stopi v veljavo ta pravilnik je treba v delovno knjižico v vsakem primeru vpisati: ime in pasmo psa, identifikacijo psa (tetovirno številko in /ali številko mikročipa), ime in naslov lastnika psa, disciplino B, skupno število točk, doseženo uvrstitev ter ime sodnika in njegov podpis.

Na izpitih IPS A in IPS BH/VT se dosežene točke in ocena v delovno knjižico ne vpisujejo, vpiše se samo opomba «Opravil».

Obvezno škodno zavarovanje

Lastnik psa je odgovoren za vsakršno škodo, ki jo njegov pes povzroči osebi ali stvari. Za morebitne nesreče v času celotne prireditve odgovarja vodnik zase in za svojega psa. Navodila sodnika oz. organizatorja izvaja po lastni volji in na lastno odgovornost.

Cepjenja

Potrdila o obveznih cepljenjih (knjižico o cepljenju) je treba na zahtevo pred začetkom preizkusa predložiti pristojnemu sodniku oz. vodji prireditve ali uradujočemu veterinarju.

Nadzor nad prireditvami

Komisija za šolanje lahko izvaja nadzor nad izpiti. Strokovna oseba, ki jo delegira KzŠ po teh določbah preverja, ali se izpiti izvajajo v skladu s pravili. V primeru ugotovljenih nepravilnosti se proti kršitelju ukrepa skladno z veljavnimi disciplinskimi predpisi.

Razglasitev rezultatov, podelitev nagrad

Razglasitve rezultatov in podelitve nagrad potekajo ločeno po posameznih kategorijah. Ob enakem številu točk se mesto deli, prednost do pokala ima mlajši pes. Pri razglasitvi rezultatov morajo sodelovati vsi udeleženci tekmovanja. Tekmovanje je končano z razglasitvijo rezultatov in s predajo dokumentacije.

Vodnik mora svojega psa na podelitvi voditi brez motivacijskih predmetov (tudi brez igrač v gobcu psa).

Sodnik

Sodnika z licenco oz. sodnika, ki je na seznamu aktivnih sodnikov, povabi vodstvo članice KZS, ki prireditev organizira. Stroški sodnika in ostalih strokovnih oseb so dolžnost organizatorja prireditev in se plačujejo po veljavnem ceniku KZS.

Sodnik ne sme soditi psov, ki so v njegovi lasti, posesti, ali v njegovi oskrbi. Prav tako ne sme soditi psov, ki so v lasti, posesti, ali oskrbi osebe, s katero živi v skupnem gospodinjstvu, in tudi ne psov, ki jih vodijo osebe, ki živijo z njim v skupnem gospodinjstvu. To ne velja za sodnike, ki jih je na tekmovanja delegirala krovna organizacija. Sodnik na izpitu, na katerem opravlja sodniško funkcijo, sam ne sme voditi psa.

Sodnik s svojim vedenjem ne sme motiti dela psa, niti kakorkoli vplivati na delo psa. Sodnik je odgovoren za upoštevanje ter za korektno spoštovanje določb veljavnega Izpitnega pravilnika. Je tudi upravičen, da ob neupoštevanju Izpitnega pravilnika ter ob neupoštevanju njegovih navodil, izpit oz. tekmovanje prekine.

Preizkušnja IPS A predstavlja 1 disciplino, IPS BH/VT pa 2 disciplini. Na dan lahko sodnik oceni največ 36 disciplin. V kolikor je prijavljenih več kot 36 disciplin, se ob soglasju Komisije za šolanje (v nadaljevanju KzŠ) bodisi dovoli več disciplin (za največ 10) ali se organizira dodaten dan oz. se v ocenjevanje vključi dodatne sodnike.

Sodnik je upravičen, da proti vodnikovi volji in tudi v kolikor vodnik tega sam ne uvidi, iz nadaljnega opravljanja preizkušnje izloči poškodovanega psa, ali psa, ki je kakor koli prizadet v svojih sposobnostih. Če vodnik svojega psa umakne iz nadaljnega dela, je treba v delovno knjižico vnesti zaznamek »pomanjkljivo zaradi prekinitve«. Če vodnik svojega psa, za katerega je očitno, da je poškodovan, umakne iz nadaljnega dela, ali če je predloženo ustrezno potrdilo s strani veterinarja, je treba v delovno knjižico vnesti zaznamek »prekinitve zaradi bolezni«.

Sodniška odločitev je dokončna in neizpodbitna. Vsakršna kritika ima lahko za posledico, da mora vodnik zapustiti vadišče oz. prireditveni prostor ter, da so proti njemu izrečeni disciplinski ukrepi. V utemeljenih primerih, ki se ne nanašajo na samo ocenjevanje, temveč na kršitve pravil s strani sodnika, je mogoče v roku osmih dni vložiti pritožbo. To pritožbo mora pritožnik vložiti pisno, in z navedbo še najmanj ene priče, pri vodji prireditve v društvu, ki je prireditev organiziralo oz. pri KzŠ. Iz sprejema pritožbe pa ne izhaja nobena pravica do revidiranja sodnikove ocene. Odločitev o pritožbi sprejme KZŠ. Državna organizacija lahko pritožbo posreduje tudi dalje Komisiji za športne šolane pse pri FCI, ki odloča na zadnji instanci.

Preglednica točk:

Št. točk	odlično	prav dobro	dobro	zadostno	nezadostno
10,0	10,0	9,5 - 9,0	8,5 - 8,0	7,5 - 7,0	6,5 - 0
20,0	20,0 - 19,5	19,0 - 18,0	17,5 - 16,0	15,5 - 14,0	13,5 - 0
30,0	30,0 - 29,0	28,5 - 27,0	26,5 - 24,0	23,5 - 21,0	20,5 - 0
60,0	60,0 - 57,5	57,0 - 54,0	53,5 - 48,0	47,5 - 42,0	41,5 - 0
100,0	100,0 - 96,0	95,5 - 90,0	89,5 - 80,0	79,5 - 70,0	69,5 - 0

Odstotni račun:

Ocena	dodelitev	odbitki točk
odlično	= najmanj 96 %	ali do minus 4 %
prav dobro	= od 95 do 90 %	ali minus od 5 do 10 %
dobro	= od 89 do 80 %	ali minus od 11 do 20 %
zadostno	= od 79 do 70 %	ali minus od 21 do 30 %
nezadostno	= manj kot 70 %	ali minus od 31 do 100 %

Udeleženci izpita/tekmovanja

Udeleženci izpita/tekmovanja se morajo držati roka prijave. S prijavo se udeleženec obvezuje, da bo plačal prijavnino. V kolikor bi bil kateri izmed udeležencev iz kakršnega koli razloga že zadržan ter se prireditve ne bi mogel udeležiti, mora to nemudoma sporočiti vodji prireditve.

Udeleženci morajo upoštevati veterinarska določila ter določila o zaščiti živali, ki veljajo za kraj prireditve. Udeleženec se mora ravnati po navodilih sodnika in vodje prireditve. Udeleženec mora svojega psa voditi na brezhibno športen način. Izpit oz. tekmovanje sta končana, ko se objavijo rezultati in predajo delovne knjižice.

Slušna povelja so določena v navodilih. Slušna povelja so praviloma normalno izgovorjena kratka povelja, ki so sestavljena iz ene besede. Ta povelja so lahko dana v katerem koli jeziku, vendar pa mora biti za posamezno dejanje vselej izgovorjeno isto slušno povelje, (to velja za vse discipline). Slušna povelja, ki so navedena v navodilih predstavljajo priporočilo. Za enako izvedbo vaje je treba vselej uporabiti isto besedo.

Če na tekmovanju sodeluje več udeležencev na isti izpitni stopnji, je treba vrstni red določiti z žrebom.

Vodniki psov s telesnimi omejitvami, ki zaradi svoje telesne prizadetosti psa ne morejo voditi na levi strani, smejo psa voditi tudi na desni strani. V teh primerih veljajo določbe, ki so v pričujočem Izpitnem pravilniku navedene glede vodenja psa na levi strani analogno tudi za njegovo vodenje na vodnikovi desni stran.

Vsako izpitno stopnjo je mogoče poljubno pogosto ponavljati. S psom je dovoljeno nastopiti vselej le po programu najvišje dosežene izpitne stopnje, razen če s preizkusom ni povezana razvrstitev udeležencev oz. njihove kvalifikacije.

Nošenje tesnega / normalno oprijetega telovnika (brez štrlečih žepov in drugih naknadno pripetih predmetov) je med delom dovoljeno. Torbice za priboljške in t.i. trening predpasniki niso dovoljeni. Za nadaljnja pravila na prireditvah je odgovorna nacionalna organizacija (FCI-NCO) ali pasemska organizacija.

Obveznost nošenja ovratnice/povodca

Iz zavarovalno-pravnih razlogov mora vodnik med celotnim potekom preizkušnje nositi s seboj povodec, ki ga ima obešenega čez rame (in sicer tako, da je zapiralo na nasprotni strani od tiste, na kateri vodi psa), ali pa ga ima spravljenega tako, da le ta ni viden. Vse to vključuje seveda tudi to, da pes ves čas nosi ovratnico oz. oprsnico. Sodnik mora biti zato ves čas in pri vseh disciplinah še posebej pozoren na obveznost nošenja ovratnice oz. oprsnice. Dovoljene so vse vrste ovratnic in oprsnic vendar ne smejo imeti bodic, krempljev ali kakršnih koli drugih kaveljčkov. Če pes nosi kovinsko ovratnico mora le ta biti enojna, ohlapna s podolgovatimi členki. Ovratnica ali oprsnica se mora psu ohlapno prilegati. Tako imenovane »ovratnice proti klopm« je treba psu pred preizkušnjo sneti.

Vrsta oz. kakovost ovratnice, še posebej kar zadeva njeno težo, ne sme odstopati od trgovsko običajne izvedbe. V kolikor sodnik sumi, da gre za manipuliranje, lahko zahteva tudi, da se ovratnico psu zamenja. Vendar pa mora to storiti še pred začetkom posamezne discipline. Ob sumu na prevaro (zakrite bodice ipd.) mora sodnik udeleženca z diskvalifikacijo izločiti iz nadaljnega tekmovanja. Vpis: »diskvalifikacija zaradi nešportnega vedenja«, razveljavijo se vse dotlej dosežene točke.

Pri izpitih nižjih stopenj IPS A in IPS BH/VT je dovoljena uporaba ostalih ovratnic, ki niso kovinske (usnjene, platnene, PVC....). Poleg take ovratnice lahko pes nosi tudi oprsnico. Pri izpitih nižjih stopenj IPS A in IPS BH/VT je dovoljeno opravljati vajo odlaganja z motenjem na tleh na pregrinjalu (na tekmovanjih to ni dovoljeno).

Prekinitev zaradi bolezni/poškodbe

Ravnanje v primeru, ko pes med samo preizkušnjo zboli ali se poškoduje:

Če vodnik psa javi, da je njegov pes bolan oz. poškodovan, in sicer po tem, ko je pes že opravil določeno disciplino, mora s psom k veterinarju, ki mora to tudi potrditi. Vpis v izpitno dokumentacijo je naslednji: »prekinitev zaradi bolezni«. Če vodnik psa zavrača obisk pri veterinarju, je vpis v izpitno dokumentacijo naslednji: »nezadostno zaradi prekinitve«. Veterinarsko potrdilo o bolezni je mogoče predložiti tudi naknadno. Vendar če vodnik psa v roku naslednjih 4 dni ne predloži ustreznega veterinarskega potrdila, je treba v izpitno dokumentacijo oz. v delovno knjižico, ki jo sodnik vzame s seboj, prav tako vpisati npr. »nezadostno zaradi prekinitve«. Izpitno dokumentacijo oz. delovno knjižico je treba vodniku psa poslati nazaj. Če vodnik psa nasprotuje, da bi sodnik vzel s seboj izpitno dokumentacijo /delovno knjižico, je treba v to takoj vpisati npr. »nezadostno zaradi prekinitve«. V primeru, ko sodnik vzame delovno knjižico s seboj, vodnik psa krije pošne stroške pošiljanja nazaj.

Opomba: to pa ne zadeva ravnanja v primeru, ko lahko sodnik tudi po lastni presoji prekine preizkušnjo, če ugotovi, da je pes bolan ali poškodovan.

Obveznost nošenja nagobčnika

Upoštevati je treba predpise o vodenju psov na javnih mestih. Vodniki psov, ki so s svojim psi vezani na te ureditve, smejo pse voditi z nagobčnikom tudi npr. pri preizkusu psa v urbanem okolju, ki je del izpita B-BH.

Pogoji za udeležbo na preizkušnjah

Na dan izpita oz. prireditve mora pes dopolniti predpisano starost. Izjeme pri tem niso dovoljene.

Minimalna starost na dan izpita

IPS-A 12 mesecev

IPS BH/VT 14 mesecev

Na izpitih in prireditvah lahko sodelujejo vsi psi ne glede na velikost, pasmo ali poreklo oz. rodovnik. Vendar pa mora biti pes sposoben izpolniti zahteve tega Izpitnega pravilnika.

Vodnik se lahko na isti dan udeleži le ene prireditve. Na isti prireditvi lahko vodi največ dva psa. Posamezni pes lahko na isti dan opravlja le en izpit. Goneče psice smejo nastopiti na vseh preizkušnjah, vendar morajo biti nastanjene ločeno od ostalih udeležencev izpita in nastopajo na koncu prireditve. Na izpitih in prireditvah pa ne smejo nastopiti vidno breje psice, doječe psice, ter psice v spremstvu mladičev. Breje samice lahko sodelujejo le v IPS A in IPS BH/VT, do vključno s 27. dnem po parjenju. Po 27. dnevu po paritvi je samički dovoljeno sodelovati na preizkušnji le ob veterinarski potrditvi, da samička ni breja. Bolne živali in živali, pri katerih obstoji sum za nalezljive bolezni, je treba iz izpitov oz. tekmovanja izločiti.

Preizkus značaja

Značaj psa je treba presojati med celotnim potekom preizkušnje (vključno z razglasitvijo rezultatov oz. zmagovalcev). Če določen pes v teku same prireditve izstopa zaradi svojih značajskih hib, njegovega značaja ni mogoče oceniti kot naravnega in sproščenega, tudi če so bili predhodni deli izpita ocenjeni s pozitivno oceno. Če je pes zaradi negativne presoje značaja izločen iz preizkušnje, je treba razlog za to vpisati v vsakokratno izpitno dokumentacijo. Takšnega psa je treba diskvalificirati.

Agresivnost

Agresivne pse je prepovedano voditi na teren preizkušnje.

Pes, ki v katerikoli fazi in trenutku tekmovanja ali izpita (pred, med ali po preizkušnji) ugrizne ali poskuša ugrizniti, napade ali poskuša napasti druge pse ali ljudi, je nemudoma diskvalificiran. Psu se odvzamejo vse osvojene točke, tudi v primeru, da je preizkušnja že zaključena. V primeru dvodnevnih dogodkov, se diskvalifikacija prenese tudi na drugi tekmovalni dan in avtomatsko onemogoči udeležbo psu tudi naslednji tekmovalni dan.

Vodniki takšnih psov morajo pred naslednjim tekmovanjem ali izpitom dokazati, da so ponovno opravljali preizkušnjo IPS BH/VT za psa spremljevalca. Diskvalifikacija se na dan preizkušnje s strani sodnika vpiše na ocenjevalne liste in delovno knjižico.

Vpis: »Diskvalifikacija - pomanjkljiva socializacija, pes mora ponovno opravljati izpit IPS BH/VT«. Sodnik ocenjevalne liste z vpisano diskvalifikacijo pošlje Komisiji za šolanje. Le-ta vodniku sporoči termin in kraj ponovnega opravljanja preizkusa za psa spremljevalca, o tem pa obvesti tudi sodnika, ki je izdal diskvalifikacijo. V primeru, da se napaden pes odzove in brani, ne sme biti kaznovan.

Izvajanje kontrole identitete

Kontrola identitete je nujen sestavni del preizkusa značaja. Ta se izvede tako, da se pomočjo čitalnika odčita njegovo številko mikročipa. Sodniki morajo v izpitni dokumentaciji potrditi, da so to kontrolo opravili. Psi, katerih identitete ni mogoče jasno ugotoviti, ne smejo sodelovati na nobeni tovrstni prireditvi.

Diskvalifikacija

Če pes med izvajanjem izpita zapusti vodnika ali vadišče oz. ni pod vodnikovo kontrolo ter se tudi na tretji vodnikov poziv ne odzove in ne vrne k njemu, je treba tekmovalni par diskvalificirati oz. izločiti iz nadaljnega poteka preizkušnje. Ob diskvalifikaciji se vodniku in psu odvzamejo vse točke, ki jih je dosegel dotlej. V delovno knjižico se v tem primeru ne vpiše niti ocena niti točke ampak DIS (diskvalifikacija).

Če sodnik med potekom samega izpita ugotovi nešportno vedenje vodnika, (npr. če je ta alkoholiziran, nosi s seboj motivacijske predmete in/ali hrano), če ugotovi kršitve Izpitnega pravilnika, kršitve določil o zaščiti živali ali moralno sporno vedenje vodnika, mora tekmovalni par diskvalificirati oz. izločiti iz nadaljnega poteka preizkušnje.

V primeru diskvalifikacije ni razlage o predhodnem delu.

Druga določila

Navodilo o preizkušnjah IPS BH/VT je interna dopolnitev veljavnih FCI/IGP navodil. Krovna pravila kot so dovoljenje za pristop k izpitu, dovoljenje za organizacijo in izbor terminov, ocenjevalni obrazci, vodje prireditve, disciplinska odgovornost, pravila glede dopinga in drugo se smiselno povzemajo in uporabljajo na podlagi krovnih pravilnikov.

Posebne določbe

Psi, ki so vpisani v slovensko rodovno knjigo (SLR) oz. so v polnem ali delnem lastništvu državljana Republike Slovenije morajo izpit IPS BH/VT opraviti pred slovenskim sodnikom v Republiki Sloveniji.

Izpit za psa spremljevalca IPS A

Splošne določbe

Vsaka posamezna vaja se začne in konča v osnovnem položaju. V osnovnem položaju sedi pes poravnano, mirno in pozorno na vodnikovi levi strani, tako da se plečka psa poravnava oz. zaključuje ob vodnikovem kolenu. Pes in vodnik se lahko na začetku posamezne vaje v osnovni položaj postavita le enkrat. Vodnik stoji v osnovnem položaju v športni drži. Razkoračena stoja ni dovoljena. Končni osnovni položaj predhodne vaje je lahko uporabljen že tudi kot začetni osnovni položaj za naslednjo vajo. Pomoč s telesom ni dovoljena. V kolikor se vodnik tega poslužuje, mu mora sodnik odbiti točke. Vodnik s seboj ne sme nositi motivacijskih pripomočkov. Če vodnik zaradi svojih telesnih omejitev določenega dela vaje ne more izvesti pravilno, mora to še pred začetkom izpita sporočiti sodniku. Če vodnikova telesna omejitev ne dopušča, da bi psa vodil na svoji levi strani, lahko psa ustrezno vodi tudi na desni strani.

Sodnik da znak za začetek vaje. Vse nadaljnje elemente, kot so obrati, zaustavljanje, menjava hitrosti oz. vrste gibanja itn. se izvaja brez sodnikovih navodil. Vendar pa je dovoljeno, da vodnik sodnika za ta navodila poprosi.

Kratka pohvala je dovoljena po zaključku vsake vaje in izključno v osnovnem položaju. Nato se lahko vodnik in pes ponovno postavita v osnovni položaj. Vendar pa mora biti med kratko pohvalo ter med novim začetkom vaje zaznaven premor (ca. 3 sekunde). Med posameznimi vajami mora pes hoditi ob vodnikovi levi nogi.

Za pozitivno oceno mora pes doseči najmanj 70% vseh možnih točk.

Sestava izpita in točke:

Vaja 1	Vodljivost na povodcu	30 točk
Vaja 2	Obnašanje psa v skupini	20 točk
Vaja 3	Sedi z ustavljanjem	20 točk
Vaja 4	Prostor in odpoklic	20 točk
Vaja 5	Odlaganje z motenjem	10 točk
Skupaj		100 točk

1. Vodljivost na povodcu (30 točk)

Slušno povelje: »poleg«

Izvedba: Iz osnovnega položaja mora pes, ki nosi običajno ovratnico ali oprsnico na vodnikovo SP »poleg« pozorno in z veseljem slediti svojemu vodniku. Ovratnica pri tem ne sme biti na zateg. Vodnik s svojim psom zavzame osnovni položaj tedaj, ko je tudi drugi vodnik, ki je svojega psa peljal na odlaganje, zavzel položaj za začetek izvajanja vaje »odlaganje z motenjem«. Od tega trenutka dalje, se pravi, ko se v osnovni položaj postavita oba vodnika s svojima psoma, se za oba začne ocenjevanje.

Na začetku vaje gre vodnik s svojim psom 50 korakov naravnost ne da bi se pri tem zaustavljal. Po obratu levo okrog in po nadaljnjih 10 do 15 korakih pokaže vodnik, vselej ob SP »poleg«, še tek in počasno hojo (vsakokrat po 10-15 korakov). Prehod iz teka v počasno hojo mora biti izveden brez vmesnih korakov.

Različne vrste gibanja se morajo v hitrosti občutno razlikovati. Vodnik in pes morata skladno s skico v normalnem koraku izvesti nato dva zavoja v desno, enega v levo ter dva obrata, kot tudi ustavljanje z usedanjem po drugem obratu. Pes mora biti pri tem vselej s

plečko v višini kolena na vodnikovi levi strani. Pri tem ne sme uhajati naprej, zaostajati ali

se odmikati vstran. Ustavljanje z usedanjem je treba prikazati najmanj enkrat v normalnem koraku, skladno s skico, po drugem obratu. Vodnik lahko da SP »poleg« na začetku vaje, ob vsaki spremembi hitrosti oz. vrste gibanja ter na obratih in zavojih. Ko se vodnik ustavi, se mora pes hitro, brez vodnikovega vplivanja usesti. Pri tem je dovoljeno povelje »sedi«. Vodnik pri tem ne sme spreminjati svojega osnovnega položaja, še posebej se ne sme prilagajati psu, ki se je morda usedel nekoliko vstran. Vodnik mora imeti povodec v levi roki in povodec mora biti popuščen. Vodnik izvaja obrat v levo okrog (tako, da se na mestu zavrti za 180 stopinj). Izvedba obratov je dovoljena na dva načina:

- Pes se obrača desno, medtem ko se vodnik vrti v levo in gre zadaj za vodnikom
- Pes naredi obrat skupaj z vodnikom tako, da ostane na njegovi levi strani

Na določenem izpitu je mogoče prikazati le eno od obeh omenjenih variant.

Po končani vaji gre vodnik s svojim psom na sodnikov proti skupini oseb.

Ocenjevanje: Zaostajanje psa, uhajanje naprej, stransko odmikanje kot tudi obotavljivo zaustavljanje vodnika pri obratih štejejo za napako.

2. Obnašanje psa v skupini ljudi (20 točk)

Slušno povelje: »poleg«

Izvedba: Po končani vaji »vodljivost na povodcu« gre vodnik s psom v skupino najmanj štirih oseb. Osebe mirujejo in so postavljene v navidezni kvadrat. Razdalja med osebami je približno štiri metre. Vodnik gre skozi skupino, po 10 korakih se obrne, vrne v skupino in se ustavi. Na sodnikov znak se osebe vodniku in psu približajo do razdalje enega metra, se ustavijo in obmirujejo. Na sodnikov znak se osebe v skupini vrnejo na svoje izhodiščne točke in vodnik s psom zapusti skupino.

Ocenjevanje: Sodnik mora še posebej pozorno opazovati naslednje:

- Obnašanje psa v skupini (pes mora biti pozoren do vodnika).
- Če je pes agresiven ali negotov, ga je sodnik dolžan diskvalificirati.

3. Sedi z ustavljanjem (20 točk)

Slušno povelje: »poleg« , »sedi«

Izvedba: Vodnik stoji v osnovnem položaju. Na sodnikov znak gre vodnik z navezanim psom naprej, po 10 do 15 korakov se ustavi in poveljuje psu »sedi«. Ko se pes usede, ga odpne in se od psa oddalji 15 korakov, se ustavi in obrne proti psu. Na sodnikov znak se vrne do psa in na ponoven sodnikov znak psa pripne.

Ocenjevanje: Če pes stoji ali leži, pa kljub temu ostane na mestu, se mu odšteje 7 točk.

4. Prostor in odpoklic (20 točk)

Slušno povelje: »prostor«, »sem«, »poleg«

Izvedba: Iz osnovnega položaja (vodnik vajo nadaljuje tam, kjer je zaključil vajo sedenja) gre vodnik z navezanim psom 10 do 15 korakov naprej, se ustavi in poveljuje psu »prostor«. Ko se pes uleže ga odpne in se oddalji 20 korakov. Nato se ustavi in obrne proti psu. Na znak sodnika vodnik pokliče psa. Pes mora veselo in hitro priteči k vodniku in se usesti tesno pred njim. Na vodnikovo povelje »poleg« mora pes hitro zavzeti osnovni položaj ob vodnikovi levi nogi. Na sodnikov znak vodnik pripne psa.

Ocenjevanje: Če pes ob povelju »prostor« sedi ali stoji, vendar ostane v tem položaju do odpoklica, se mu odšteje 5 točk.

5. Odlaganje z motenjem (10 točk)

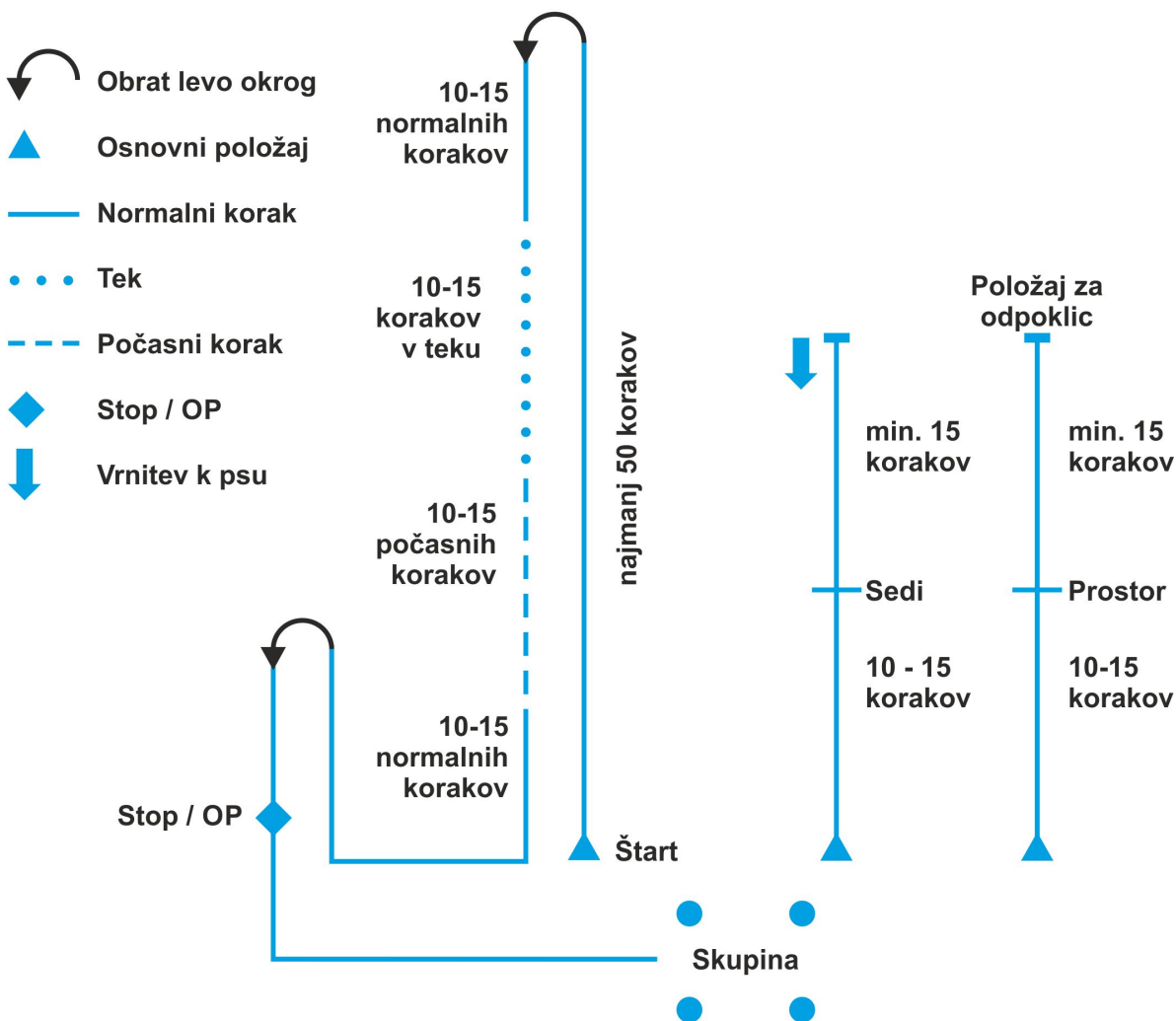
Slušno povelje: »prostor«, »sedi«

Izvedba: Preden drugi pes začne s 1. vajo, se vodnik s psom na povodcu, napoti na določeno mesto kjer bo odložil psa in se postavi v osnovni položaj. Na sodnikov znak vodnik odpne psu povodec in psa pripne na že vnaprej pripravljen in pritrjen varovalni povodec, ki je dolg 2 metra. Pri psu se ne sme puščati nobenih predmetov. Varovalni povodec mora biti trdno pritrjen na nepremičen objekt. Iz osnovnega položaja vodnik na sodnikov znak odloži psa s poveljem »prostor«. Nato se vodnik, na sodnikov znak, ne da bi se pri tem oziral nazaj, napoti vsaj 10 korakov v stran od psa po območju vadišča ter mirno obstane v vidnem polju psa, lahko je obrnjen proti psu. Pes mora brez vplivanja vodnika mirno ležati na mestu, medtem ko drug pes izvaja vaje od 1 do 4. Na sodnikov znak se vodnik napoti do psa ter se postavi na njegovo desno stran. Po ca. 3 sekundah se mora pes na sodnikov znak ter na slušno povelje vodnika »sedi«, hitro in poravnano usesti v osnovni položaj. Nato psu odpne varovalni povodec in ga pripne na svoj povodec. Na sodnikov vodniku znak vodnik in pes zapustita mesto odlaganja. Psice in psi se odlagajo ločeno.

Ocenjevanje:

Nemirno vedenje vodnika, nemirno ležanje psa oz. njegovo prezgodnje vstajanje/vsedanje, medtem ko gre vodnik ponj, se ocenijo z ustreznim odbitkom točk. Če pes stoji ali sedi, vendar pa ostane na mestu odlaganja, prejme zadovoljivo oceno. Če se pes za več kot dolžino telesa oddalji od mesta odlaganja pred koncem 2 vaje se vajo oceni kot pomanjkljivo. Delna ocena je možna, ko je drugi vodnik opravil drugo vajo.

Shema vodljivosti IPS A

Izpit za psa spremljevalca IPS BH/VT

Izpit za psa spremljevalca s strokovnim izpitom za vodnika in preizkusom obnašanja v urbanem okolju.

Izpit IPS BH/VT je sestavljen iz treh delov:

- Strokovni izpit za vodnika psa spremljevalca
- Izpit za psa spremljevalca na vadišču
- Preizkus obnašanja v urbanem okolju

Sestava izpita in točke:

Vaja 1	Vodljivost na povodcu	30 točk
Vaja 3	Sedi z ustavljanjem	10 točk
Vaja 4	Prostor in odpoklic	10 točk
Vaja 5	Odlaganje z motenjem	10 točk
Skupaj		60 točk

Strokovni izpit za vodnika psa spremljevalca

Strokovni izpit za vodnika psa spremljevalca je sestavni del »izpita za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju«. Strokovni izpit za vodnika psa je pogoj, ki ga mora vodnik/kandidat izpolniti, za pridobitev naziva vodnik psa spremljevalca in za priznanje izpita za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju. Izvaja se pred prvim in drugim delom izpita. Strokovni izpit se izvaja v pisni obliki, in sicer v obliki testa z vprašanji iz etologije, teorije učenja, veterine, kinologije in predpisov s področja varstva živali. Test je pozitiven v primeru, da ga je kandidat dosegal najmanj 70% možnih točk.

Vodnik, ki je opravil test za vodnika v okviru izpita IPS BH/VT dobi izkaznico »vodnik psa spremljevalca«. Ob pristopu na izpit IPS BH/VT z drugim psom takemu vodniku ni potrebno še enkrat opraviti testa.

Splošne določbe

Vsaka posamezna vaja se začne in konča v osnovnem položaju. V osnovnem položaju sedi pes poravnano, mirno in pozorno na vodnikovi levi strani, tako da se plečka psa poravnava oz. zaključuje ob vodnikovem kolenu. Pes in vodnik se lahko na začetku posamezne vaje v osnovni položaj postavita le enkrat. Vodnik stoji v osnovnem položaju v športni drži. Razkoračena stoja ni dovoljena. Končni osnovni položaj predhodne vaje je lahko uporabljen že tudi kot začetni osnovni položaj za naslednjo vajo. Pomoč s telesom ni dovoljena. V kolikor se vodnik tega poslužuje, mu mora sodnik odbiti točke. Vodnik s seboj ne sme nositi motivacijskih pripomočkov. Če vodnik zaradi svojih telesnih omejitev določenega dela vaje ne more izvesti pravilno, mora to še pred začetkom izpita sporočiti sodniku. Če vodnikova telesna omejitev ne dopušča, da bi psa vodil na svoji levi strani, lahko psa ustrezno vodi tudi na desni strani.

Sodnik da znak za začetek vaje. Vse nadaljnje elemente, kot so obrati, zaustavljanje, menjava hitrosti oz. vrste gibanja itn. se izvaja brez sodnikovih navodil. Vendar pa je dovoljeno, da vodnik sodnika za ta navodila povpraša.

Psa se lahko po vsaki končani vaji na kratko sprosti in pohvali. V času pohvale (največ 5 sekund), lahko vodnik in pes zapustita osnovni položaj. Po sprostitvi morata vodnik in pes ponovno zavzeti osnovni položaj in nadaljevati z vajami. Med sprostitvijo / pohvalo ter med novim začetkom vaje mora biti zaznaven premor (cca. 3 sekunde).

Za pozitivno oceno mora pes doseči najmanj 70% vseh možnih točk.

Preizkus za psa spremljevalca z delom v urbanem okolju

Med tem preizkusom mora biti poudarek na socialnem vedenju psa in ne na tehnični izvedbi vaj poslušnosti. Med delom poslušnosti se sodnik osredotoča na psa in ocenjevanje osnovne poslušnosti.

Preverjanje vaj poslušnosti na poligonu

Splošne določbe / osnovne zahteve:

Izrazno vedenje/samozavest

Pri ocenjevanju in dodeljevanju posamezne ocene, je potrebno posebno pozornost nameniti izraznemu vedenju psa. Pes mora pokazati, da želi narediti zahtevano vajo za vodnika in ne pa da mora to storiti. Pri ocenjevanju je potrebno pozorno opazovanje vedenja celotnega psa; kot so obrazna mimika, položaj ušes in repa, napete mišice, nenaravno gibanje, prehitro dihanje, prekomerno slinjenje ali hektično vedenje itd., in to vedenje se upošteva pri dodeljeni oceni. Negativne reakcije psa po podaji verbalnih ukazov vodi do odbitka točk.

Motivacija

Pes mora pokazati veselo, motivirano delo. Želja po delu je prioriteta.

Koncentracija / pozornost

Pes mora biti med izvedbo samih vaj osredotočen na vodnika ne da bi pri tem izkazoval zelo nenormalno držo telesa ali glave. Pes mora na slušno povelje reagirati takoj in izvesti vaje brez zamude.

Harmoničnost ekipe

Predstavitvev mora biti usklajena. Pes mora biti sposoben slediti vodniku v zaporedju korakov, ki so za psa normalna.

Tehnična pravilnost / pozicija

Poleg ekspresivnega obnašanja in usklajenega nastopa, je potrebno pozornost nameniti tudi tehnično pravilni izvedbi vaj.

Pozicija

Pes mora biti poravnan v liniji s plečko ob vodnikovem kolenu. Slušna povelja morajo biti izvedena v skladu z opisom vaj.

Odziv psa na slušno povelje vodnika

Pes bi naj vajo izvajal z veseljem na vodnikovo slušno povelje. Vsako vedenje, ki izraža strah ali stres pri psu, bo negativno ovrednoteno.

Dodatna slušna povelja

1. dodatno povelje: - 1,5 točke
2. dodatno povelje: - 2,5 točke

Če pes po 2. dodatnem povelju ne izvede vaje, se vaja oceni z 0 točkami.

Če pes vajo izvede nepravilno (npr. stoji/leži pri vaji sedi, sedi/stoji pri vaji prostor itd.), se vaja oceni s 50 % vseh točk te vaje.

Če pes izvede vajo pred slušnim poveljem, se vaja oceni z odbitkom 2 točk.

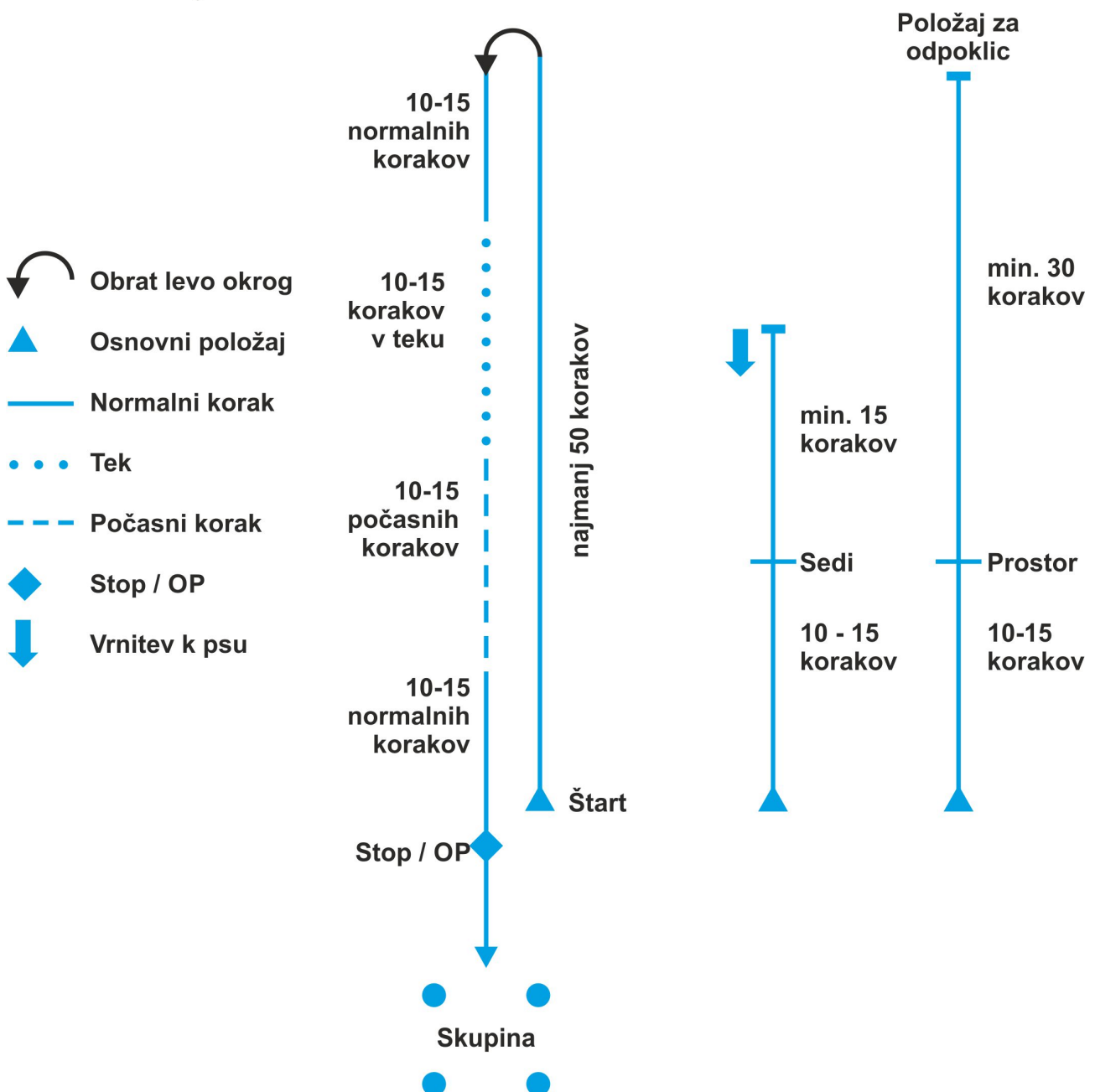
Izvedba osnovnega položaja

V osnovnem položaju, ki je v gibanju naprej dovoljen le enkrat, pes sedi tesno, poravnano, mirno in pozorno na vodnikovi levi strani, tako da je plečka psa poravnana z vodnikovim kolenom. Drža vodnika v osnovnem položaju naj bo športna. Razkoračena stoja vodnika ni dovoljena pri nobeni vaji, roke pa morajo biti sproščeno ob telesu.

Vaje z razvojem

Iz osnovnega položaja se razvoj izvaja pri vajah »sedi v gibanju«, »prostor z odpoklicem«, »stoj« in »naprej z uleganjem«. Pri tem mora vodnik narediti najmanj 10, vendar ne več kot 15 korakov, preden da slušno povelje za izvedbo vaje.

Shema vodljivosti IPS BH/VT

Začetek

Po navodilu sodnika se prvi vodnik s psom postavi na startno mesto za vajo »vodljivost na povodcu«. Medtem drugi vodnik, na sodnikov znak s slušnim poveljem odloži svojega psa na mesto odlaganja (za vajo »odlaganje z motenjem«).

Vodljivost na povodcu (30 točk)

Na začetku discipline B se mora vodnik s svojim psom prijaviti sodniku. Pri tem mora biti pes na povodcu. Vodnik pove sodniku svoje ime, ime psa in preizkušnjo, h kateri se prijavljata.

Na znak sodnika se vodnik s psom postavi na izhodišče. Na znak sodnika vodnik začne z vajami. Iz poravnane, mirne in pozorne osnovne položaja mora pes na vodnikovo enkratno povelje »poleg« pozorno, z veseljem in poravnano slediti svojemu vodniku. Lopatica psa mora vedno ostati v položaju v višini vodnikovega levega kolena in ko se ta ustavi se mora pes samostojno, hitro in naravnost usesti. Na začetku vaje gre vodnik s svojim psom najmanj 50 korakov naravnost ne da bi se ustavljal. Po obratu in nadaljnjih 10 – 15 korakih normalne hoje, vodnik pokaže, obakrat ob povelju »poleg«, še tek in počasno hojo (vsakokrat po 10 – 15 korakov). Prehod iz teka v počasno hojo in nazaj v normalen korak mora biti izveden brez vmesnih korakov. Po zadnjih 10 – 15 korakih normalne hoje, se vodnik in pes ustavita.

Vodnik in pes nadaljujeta skozi skupino, ki sestavlja najmanj 4 premikajoče se ljudi. V skupini morata vodnik in pes zaobiti eno osebo na levi in eno osebo na desni strani ter se enkrat ustaviti v skupini. Na sodnikov znak se vodnik in pes vrneta na izhodišče in zavzameta osnovni položaj. To je tudi izhodišče za naslednjo vajo. Vodnik odpne psa.

Merila za ocenjevanje

Prehitevanje, stransko odmikanje, zaostajanje, počasno ali obotavljajoče usedanje, dodatna slušna povelja, pomoč s telesom, napake v začetnem položaju, nepozornost, pomanjkanje želje/motivacije, kakor tudi stres ter pomanjkanje samozavesti psa se ocenijo z ustreznim odbitkom točk.

Sedi v gibanju (10 točk)

Iz osnovnega položaja in na prvo slušno povelje »poleg«, vodnik in pes prosti vodljivosti hodita naravnost naprej v normalnem koraku približno 10-15 korakov, nakar vodnik da psu slušno povelje za usedanje. Vodnik se lahko ustavi in počaka psa, da se ta usede ali pa nadaljuje z normalnim korakom naprej brez zaustavljanja. Ko se pes usede, vodnik nadaljuje naravnost naprej v normalnem koraku še približno 15 korakov stran od psa, se ustavi, obrne k psu in se na sodnikov znak vrne k psu.

Merila za ocenjevanje

Napake:

Počasno usedanje, izkazovanje stresa, nemirno in nepozorno sedenje se oceni z ustreznim odbitkom točk. Če pes stoji ali leži, se odbije 50% vseh točk. Psu, ki se ne odzove na 2. dodatno povelje, se vaja oceni z 0 točkami ali z oceno »pomanjkljivo«. V tem primeru lahko vodnik gre po psa in nadaljuje z naslednjo vajo.

Prostor z odpoklicem (10 točk)

Iz osnovnega položaja in na slušno povelje za poleg, vodnik in pes hodita naravnost naprej v normalnem koraku približno 10-15 korakov, nakar vodnik da slušno povelje za uleganje.

Vodnik se lahko ustavi in počaka psa, da se ta uleže ali pa nadaljuje z normalnim korakom naprej brez čakanja. Vodnik nadaljuje naravnost naprej v normalnem koraku še približno 30 korakov, se ustavi, obrne proti psu in na znak sodnika psa pokliče k sebi.

Pes mora priti motivirano, direktno in naravnost sesti pred vodnika, nato mu vodnik da povelje za zavzemanje osnovnega položaja. Pes lahko gre okoli vodnika zadaj ali spredaj. Ob koncu vaje vodnik psa pripne na povodec in ga pelje na vajo »odlaganje z motenjem« ali k sodniku na odjavo.

Merila za ocenjevanje

Napake:

Počasno uleganje, nemirno in/ali nepozorno ležanje, počasen tek psa, pomoč vodnika, kot je razkoračena staja vodnika poleg drugih napak, se oceni z ustreznim odbitkom točk. Če pes sedi ali stoji, se odšteje 50% vseh točk. V primeru, da se pes ne odzove na 2. dodatno povelje, se vaja ovrednoti z »pomankljivo« oceno oziroma z 0 točkami. V tem primeru se lahko gre po psa in nadaljuje z naslednjo vajo.

Odlaganje z motenjem (10 točk)

V osnovnem položaju vodnik psa sname s povodca, povodec obesi preko rame ali ga umakne iz vidnega polja in na znak sodnika da slušno povelje za uleganje. Pes se mora uleči naravnost, brez stresa. Ko se pes uleže, se vodnik odmakne od njega za približno 10 metrov, se ustavi in stoji k psu obrnjen bočno. Med vajo mora pes mirno ležati brez vpliva vodnika, medtem ko drugi pes dela. Ko drugi par opravi vajo "prostor z odpoklicem", gre vodnik, na znak sodnika, do svojega psa in se postavi na njegovo desno stran. Na naslednji znak sodnika, vodnik dvigne psa v končni osnovni položaj s poveljem za »sedi«.

Merila za ocenjevanje

Napake:

Napake v osnovnih položajih, nemirno vedenje, pomoč vodnika, prehitro vstajanje, pes stoji ali sedi, zapuščanje prostora, se ocenijo z ustreznim odbitkom točk. Če se pes za več kot 3 metre oddalji od mesta odlaganja pred zaključkom vodljivosti drugega psa, se vaja oceni z 0 točkami. V nasprotnem primeru je vaja lahko ocenjena z največ 5 točkami. Če pes pride nasproti svojemu vodniku, ko gre ta ponj, se odštejejo 3 točke.

Preizkus obnašanja v urbanem okolju

Splošno

Preizkus obnašanja v urbanem okolju sestavljajo vaje s katerimi se ugotavlja vedenje v odnosu do ljudi, živali in okolja. Preizkus mora zajemati vsakdanje situacije in se ne sme izvajati v neposredni okolici matičnega društva. Preizkus se mora izvajati v strnjemem naselju v času ko se odvija največji promet. Sodnik se dogovori z vodjo prireditve, kje bo preizkus v posameznih vajah potekal (ulica, pot, prostor). Udeleženci izpita in psi ne smejo biti izpostavljeni nevarnosti v prometu, pri izvajanju izpita je potrebno upoštevati vse veljavne predpise (občinske, prometne).

Za izvedbo izpita je potrebno precej časa, zato mora organizator paziti, da ni prijavljenih preveliko število psov. V nasprotnem mora zagotoviti več sodnikov. Psi, ki opravljajo izpit, lahko vsak preizkus opravljajo individualno in so tako tudi ocenjeni. Posamezni preizkusi se ne ocenjujejo s točkami. Za oceno je pomembno kako se pes obnaša skozi celotno vajo, pomanjkljivo opravljene vaje se ne kompenzirajo z drugimi dobro opravljenimi vajami. Pomanjkljivo, oziroma ena neuspešno izvedena vaja pomeni, da sta pes in vodnik neuspešna na celotnem izpitu.

Za opravljeno preizkušnjo šteje, kadar pes daje splošni vtis, da se zna v javnem okolju in prometu ustrezno obnašati. Spodaj opisane vaje so predloge in jih lahko sodnik individualno prilagodi lokalnim razmeram. Sodnik ima pravico do ponovite ali spremembe vaj, če obstaja dvom o vedenju psa.

Vaje, ki so v nadaljevanju opisane, lahko sodnik prilagodi glede na situacijo v prometu oz. v naselju. V primeru nejasnosti ima sodnik pravico vajo ponoviti.

Sodniku je prepuščeno, da opredeli način izvajanja izpitov, možnosti so naslednje:

- Vsi udeleženci izpita s svojimi psi najprej opravijo vajo številka 1 in nato vsi preidejo na vajo številka 2, ter tako do vaje 6.
- Vse vaje (od 1 do 6) najprej opravi prvi kandidat s psom in nato vse vaje opravi naslednji kandidat, itd.

Potek preizkusa

Srečanje s skupino ljudi

Vodnik se z navezanim psom sprehaja po prometni ulici. Na znak sodnika morata pes in vodnik (ob upoštevanju prometnih predpisov) prečkati prehod za pešce (semafor, zebra) pri čemer ju ves čas izvajanja vaje spremlja sodnik. Pes mora ves čas preizkusa prosto-voljno, s plečko ob vodnikovi levi nogi, spremljati svojega vodnika. Pri srečanju s pešci in v prometu se mora pes obnašati neprizadeto. Vodnik se bo pri izvajanju vaje srečal z pešci, ki bodo vnaprej izbrani. Pri srečanju z njimi pes ne sme biti obremenjen oz. se mora obnašati ravnodušno. Skupina šteje 6 pešcev, oseba iz skupine pri srečanju z vodnikom le tega pozdravi, pes pa mora pri srečanju s to osebo mirno sedeti ali ležati ob vodniku.

Srečanje s kolesarjem

Na znak sodnika gre vodnik s navezanim psom po ulici mimo kolesarja. Po srečanju s kolesarjem, ko je pes že za kolesarjem, le-ta pozvoni. Na določeni razdalji se vodnik s psom obrne in nadaljuje s hojo proti kolesarju, pri srečanju kolesar znova pozvoni. Srečanja potekata vedno tako, da se pes nahaja med vodnikom in kolesarjem. Pes mora biti ob srečanju s kolesarjem sproščen.

Srečanje z avtomobili

Vodnik mora z navezanim psom mimo več avtomobilov. Pri mimohodu vodnika s psom voznik v enem izmed avtomobilov le-tega zažene motor. Pri drugem avtomobilu voznik naglo zaloputne vrata. Ko vodnik in pes nadaljujeta s hojo se ob njiju ustavi avto in voznik vodni

ka povpraša o poti. Pes mora ta čas mirno sedeti ali ležati ob vodniku. Pes se mora do avtomobilov in ostalega prometa obnašati nevtrarno in ne sme kazati strahu.

Srečanje s tekači in skejterji (rolerji)

Vodnik se z navezanim psom sprehaja po vnaprej določeni trasi. Med hojo ga, ne da bi pri tem spreminjala tempo, prehitita najmanj dva tekača. Ko se oddaljita, se obrneta in tečeta ponovno mimo vodnika s psom. Psu ni treba hoditi ob nogi, ne sme pa obremenjevati mimoidočih oseb. Pri srečanju z osebami ima vodnik pravico psu poveljevati, da se usede ali uleže. Namesto tekačev se vaja lahko izvede s skejterji ali rolerji.

Srečanje z drugimi psi

Pri srečanju z drugimi psi se mora pes obnašati nevtrarno. Vodnik ob srečanju s psi lahko da dodatno povelje »poleg« ali psu pa psu poveljuje, da se usede ali uleže.

Obnašanje privezanega psa in obnašanje do živali

Na znak sodnika gre vodnik z navezanim psom po pešpoti v naselju. Po kratko prehojeni poti se vodnik, na znak sodnika, ustavi in priveže psa na drog, drevo ali drug fiksni predmet v naselju. Vodnik se umakne iz vidnega polja psa tako, da vstopi v npr. trgovino. Pes lahko leži, stoji ali sedi. V nadaljevanju gre mimo navezanega psa kakšnih pet korakov stran drug vodnik z navezanim psom. Med preizkusom samostojnosti se mora pes obnašati mirno in mora mimoidočega psa (ne sme biti agresiven) mirno (brez napadalnega vedenja, zaganjanja, napenjanja vrvice) spustiti mimo. Na znak sodnika gre vodnik do psa in ga odveže.

Opomba

Sodniku, ki opravlja to svojo funkcijo, je prepuščeno, ali bo posamezne vaje izvajal vsak pes na za to predvidenih mestih, ali pa bodo vsi udeleženci izvajali le po nekaj vaj, sodnik pa bo nato izbral drug kraj, ter bo tam ravnal enako.